

Koriseva

19.12.2016

117/16/L/A

Opetus- ja kulttuuriministeriö

kirjaamo@minedu.fireformi@minedu.fi

Lausunto

Metsäteollisuus ry lausuu opetus- ja kulttuuriministeriölle kunnioittaen seuraavaa:

1 Yleistä

Metsäteollisuus ry kannattaa hallituksen esitystä ammatillisen koulutuksen uudistamiseksi. Reformi on tarpeen, jotta koulutus voi jatkossa vastata yhä joustavammin ja ketterämmin nopeastikin muuttuvan työelämän tarpeisiin. Hallituksen esityksessä korostetaan yksilöllisiä oppimispolkuja ja osaamisen tunnustamista sen hankkimistavasta riippumatta. Nämä ovat keskeisiä asioita nykyistä sujuvamman ja työelämärelevantin ammatillisen koulutuksen muodostumiselle.

Metsäteollisuus ry esittää kuitenkin huolensa koskien ammatillisen koulutukseen kohdistuneita leikkauksia. Leikkaukset ja kokonaisuudistus huomioiden Metsäteollisuus ry painottaa kansallisen ohjauksen tärkeyttä uudistuksen läpiviemiseksi ja onnistumiseksi. Erityisesti lukumäärältään pienten ja erikoistuneiden alojen, kuten metsäteollisuuden alojen, koulutusmäärien riittävyyden ja laadun takaamiseksi kansallinen ohjaus on välttämätöntä.

Koulutuksenjärjestäjiä on kannustettava entistä tehokkaampaan yhteistyöhön niin toisen asteen oppilaitosten kuin ammatillisen ja ammattikorkeakoulusektorin kesken resurssitehokkuuden ja osaamisen jakamisen vuoksi. Jatko-opintokelpoisuus ammatillisesta koulutuksesta korkeasteen koulutukseen tulee säilyä.

Reformiin tulee voida tehdä tarvittavia muutoksia heti, jos reformi ei vastaa työelämän tarpeisiin. Koulutustarjontaa tulee suunnata sen mukaan, mikä on työelämän tarve. Näin opiskelijat voivat myös työllistyä valmistuttuaan. Koulutusvastuita määriteltäessä on otettava huomioon myös kohtaanto-ongelma: On löydettävä nykyistä tehokkaampia keinoja osaavan työvoiman ja tarjolla olevien työpaikkojen kohtaamiseen. Metsäteollisuus ry painottaa, että reformissa elinkeinoelämä ja yritykset tulee nähdä keskeisenä asiakkaana.

2 Rahoitusmalli tukemaan tuloksellisuutta, työelämärelevanssia ja laatua

Metsäteollisuus ry kannattaa hallituksen esitystä uudeksi rahoitusmalliksi: kokonaisuudessaan puolet rahoituksesta tulisi suoritteiden (35%) ja vaikuttavuuden (15%) perusteella. Työllistyminen on esitetty merkittävimmäksi mittariksi vaikuttavuuden osalta. Esitetty rahoitusmalli tulee Metsäteollisuus ry:n mukaan johtamaan nykyistä tuloksellisempaan toimintaan, kun koulutuksenjärjestäjien tulee huomioida opiskelijoiden opintojen eteneminen, opintojen loppuun saattaminen ja työllistyminen paljon nykyistä vahvemmin.

Koriseva

19.12.2016

117/16/LA

Koulutuksen joustavuutta ja työelämävastaavuutta tukee vahvasti myös se, että suoritettavat osatutkinnot tulevat rahoituksen osaksi suoritettujen tutkintojen rinnalle. Metsäteollisuus ry painottaa, että rahoitusmallissa on jatkossakin huomioitava eri alojen koulutuksen järjestämisen kustannukset. Esimerkiksi kalliita koneita sisältävä metsäkonekoulutus tulee huomioida koulutuksenjärjestäjille myönnettävässä perusrahoituksessa.

3 Vähennetään byrokratiaa ja jouhevoitetaan oppisopimuksen käyttöä

Suomen oppisopimusjärjestelmässä ovat osallisina sekä koulutuksenjärjestäjä (oppilaitos), yritys, opiskelija että joissain tapauksissa oppisopimustoimisto. Kaikki oppisopimukseen liittyvä työ tulisi hallinnoida ja hoitaa jatkossa yhden luokun periaatteella. Se nopeuttaisi ja joustavoittaisi oppisopimusten käyttöä yritysten näkökulmasta.

Metsäteollisuus ry esittää harkittavaksi oppisopimustoimistojen tehtävien siirtämistä koulutuksesta vastaavalle taholle. Oppisopimustoimistojen tehtävien uudelleenorganisointi osaksi koulutuksesta vastuussa olevien oppilaitosten toimintaa voitaisiin toteuttaa reformin yhteydessä.

4 Ei-työsuhteinen koulutussopimus oppisopimusten rinnalle kannatettava

Metsäteollisuus ry kannattaa pääpiirteissään hallituksen esitystä koulutussopimuksesta. Oppisopimuksen rinnalle tarvitaan ei-työsuhteinen koulutussopimus. Jotta se olisi elinkeinoelämän kannalta toimiva ja käyttökelpoinen, koulutussopimuskirjausta täytyy täsmentää.

Yritysten täytyy voida jatkossakin itse päättää, milloin opiskelu tapahtuu oppisopimuksena ja milloin koulutussopimuksen perusteella. Sopimuksen tulee aina olla koulutuksenjärjestäjän ja yrityksen välinen, ei opiskelijan ja yrityksen välinen. Tapaturma- ja vastuuvakuutuksista vastaa koulutuksenjärjestäjä, koska koulutussopimus ei ole työsopimus. Perehdyttämisestä, työnjohdosta ja työturvallisuudesta vastaa luonnollisesti työpaikka, silloin kun työssäoppiminen tapahtuu työpaikalla.

Työpaikalla tapahtuvan oppimisen laatu varmistetaan niin, että opiskelijoille nimetään vastuukouluttaja lähtökohtaisesti koulutuksenjärjestäjän puolelta. Vastuukouluttajan apuna, kuten nykyäänkin, toimii työpaikkaohjaaja. Koulutuksenjärjestäjä ja yritys voisivat myös keskenään sopia vastuukouluttajasta eli yrityksen edustaja voi niin sovitteessa toimia vastuukouluttajana. Tällöin osapuolet voivat myös sopia, kuinka mahdollinen koulutuskorvaus kohdentuu. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että koulutuskorvaus kohdentuu sille taholle, jonne se on sopimuksella sovittu kohdentuvan. Koulutuskorvaus kuuluisi sille taholle, jolla on päävastuu koulutuksesta. Tällöin koulutuskorvauksen voi saada joko koulutuksenjärjestäjä tai yritys. Koulutuskorvaus olisi opiskelijakohtainen, joka olisi sidottu opiskelun keston.

Koriseva

19.12.2016

117/16/L/A

5 Tutkintojen laadun ja työelämärelevanssin varmistaminen

Koulutuksen ja tutkintojen kehittämisessä työelämän näkemys tulee jatkossa huomioida vahvasti. Metsäteollisuus ry kannattaa osaamisen ennakoitfoorumien perustamista sekä painottaa työelämätoimikuntien tärkeyttä tutkintojen laadun varmistamisessa.

6 Osaamisen näyttöperusteisuus ja osaamisen arviointi

Osaamisen näyttöperusteisuus tulee käytännössä tarkoittaa sitä, että näytöt voidaan toteuttaa aidoissa työympäristöissä vain, jos koulutuksenjärjestäjä ja työpaikka ovat näin keskenään sopineet. Jos näyttöä ei syystä tai toisesta voi toteuttaa työpaikalla, se tulee järjestää koulutuksenjärjestäjän toimesta työpaikanomaisessa ympäristössä.

Opiskelijan osaamisen arvioinnista päävastuu tulee jatkossakin olla koulutuksenjärjestäjällä eli opettajalla.

7 Tutkintojen sisältö

Metsäteollisuus ry kannattaa hallituksen esitystä temaattisista yhteisistä tutkinnon osista. Erityisesti matemaattis-luonnontieteelliseen osaamisen painoarvon tulee olla merkittävä. Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen on keskeinen pohja vientiteollisuusalojen osaamisessa ja sitä kautta merkittävä osa koko Suomen teollisuuden pärjäämisessä ja kehittämisessä. Muut temaattiset kokonaisuudet eli viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen ja yhteiskunta- ja työelämäosaaminen ovat keskeisiä työelämätaitojen kannalta. Näiden lisäksi tulee kiinnittää huomiota myös riittävään talousosaamiseen.

8 Ammatilliset koulutuksenjärjestäjät osakeyhtiöiksi

Metsäteollisuus ry esittää hallituksen esitysluonnoksen ulkopuolelta seuraavaa: ammatilliset oppilaitokset tulisi muuttaa osakeyhtiöiksi reformin yhteydessä. Osakeyhtiömalli takaa yritysedustuksen yhtiöiden hallituksessa, jolloin työelämän ääni kuuluu nykyistä vahvemmin päätöksenteossa. Yhtiömuotoisena valtionosuudet osoitetaan suoraan oppilaitoksen toimintaan, ei esimerkiksi kuntien osuuksiin. Näin ammatilliseen koulutukseen osoitetut resurssit päätyisivät täysimääräisinä koulutukseen.

9 Lausunnon keskeinen sisältö (tiivistelmä)

- Metsäteollisuus ry kannattaa hallituksen esitystä ammatillisen koulutuksen uudistamiseksi.
- Erityisesti lukumäärältään pienten ja erikoistuneiden alojen, kuten metsäteollisuuden alojen, koulutusmäärien riittävyyden ja laadun takaamiseksi kansallinen ohjaus on välttämätöntä.
- Reformissa elinkeinoelämä ja yritykset tulee nähdä keskeisenä asiakkaana.
- Metsäteollisuus ry kannattaa hallituksen esitystä uudeksi rahoitusmalliksi. Rahoitusmallissa on jatkossakin huomioitava eri alojen koulutuksen järjestämisen kustannukset.

Koriseva

19.12.2016

117/16/L/A

- Metsäteollisuus ry esittää oppisopimustoimistojen tehtävien siirtämistä koulutuksesta vastaavalle taholle.
- Oppisopimuksen rinnalle tarvitaan ei-työsuhteinen koulutussopimus. Yritysten tulee kuitenkin jatkossa voida päättää, koska koulutussopimus tehdään. Koulutussopimuksessa sopimussuhdetta ei tule syntyä opiskelijan ja yrityksen välillä.
- Opiskelijoille nimetään vastuukouluttaja lähtökohtaisesti koulutuksenjärjestäjän puolelta. Koulutuskorvaus kuuluisi sille taholle, jolla on päävastuu koulutuksesta. Isommille yrityksille koulutuskorvauksilla ei kuitenkaan ole samanlaista taloudellista merkitystä kuin pk-yrityksille.
- Metsäteollisuus ry kannattaa osaamisen ennakointifoorumien perustamista sekä painottaa työelämätoimikuntien tärkeyttä tutkintojen laadun varmistamisessa.
- Näytöt voidaan toteuttaa aidoissa työympäristöissä vain, jos koulutuksenjärjestäjä ja työpaikka ovat näin keskenään sopineet. Jos näyttöä ei voi toteuttaa työpaikalla, se tulee järjestää koulutuksenjärjestäjän toimesta työpaikanomaisessa ympäristössä.
- Koulutuksenjärjestäjiä on kannustettava entistä tehokkaampaan yhteistyöhön toistensa kanssa.
- Opettajien tulee jatkossa osallistua työpaikalla tapahtuvaan ohjaukseen ja jalkautua työpaikoille.
- Jatko-opintokelpoisuus ammatillisesta koulutuksesta korkea-asteen koulutukseen tulee säilyä.
- Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen ja yleiset työelämätaidot ovat keskeisiä vientiteollisuuden osaamisen kannalta. Talousosaamiseen tulee myös kiinnittää huomiota.
- Jatkossa tehtyyn lakiin täytyy voida tehdä viipymättä muutoksia, jos ilmenee, että työelämän tarpeisiin ei ole voitu vastata tarkoituksenmukaisella tavalla.
- Ammatilliset oppilaitokset tulisi muuttaa osakeyhtiöiksi reformin yhteydessä.

Metsäteollisuus ry

Timo Jaatinen
toimitusjohtaja

Lisätiedot: koulutuspolitiikan asiantuntija Soile Koriseva, soile.koriseva@forestindustries.fi
044-5097590